

SIGURANȚA NUCLEARĂ ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

Florentina Burlacu*

florentina.burlacu@yahoo.com

Abstract: Nuclear power is preferred by many countries as an alternative to energy from fossil fuels, as it generates no carbon dioxide emissions which lead to the increase of the greenhouse effect and global warming. Under normal circumstances full compliance with safety rules ensure the prevention of major accidents which endanger human health and life. In the European Union a series of Community documents have been adopted and implemented that aim to regulate nuclear safety. But the Fukushima case showed that all these norms are nothing compared to the unleashed force of nature. After this tragedy the following question arises: is it safe to use this type of energy or should other alternatives have to be found?

Keywords: Nuclear energy, nuclear safety, the European Union, the European Atomic Energy Community, EAEC, EURATOM.

1. Scurt istoric

La 25 martie 1957 au fost semnate la Roma cele două Tratat de constituire a Comunității Economice Europene (CEE) și respectiv, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA, EURATOM)¹.

Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice a fost un răspuns la Criza Suezului (1956), care arătase că cele șase state europene sunt vulnerabile în ceea ce privește aprovizionarea externă cu petrol. Energia nucleară era nelimitată și se credea că va fi o alternativă la cea care folosea combustibilii fosili.

CEEA / EURATOM nu pune în comun activități economice deja existente ci are ca obiectiv general formarea și dezvoltarea unei industrii nucleare europene.

În acest scop se angajează:

- să dezvolte cercetarea și difuzarea cunoștințelor tehnice din acest domeniu;
- să își asume o funcție de reglementare în aprovizionarea statelor membre cu minereuri și combustibili nucleari;
- să stabilească norme uniforme de securitate pentru protecția sanitară a populației și a muncitorilor din domeniu;

* Absolvent masterand, - SNSPA.

¹ Dumitrescu Cristian Sorin, Stoica Marcela Monica, "Sistemul Organizațiilor Internaționale Guvernamentale și al Organizațiilor Internaționale Nonguvernamentale", Ed. Universul Juridic, București 2006, citat luat din Dumitrescu Cristian, Dumitrescu Corina, "Distanțele care apropie – Integrarea României în U.E.", Ed. Scripta, București, 2002, p. 25.

- să stimuleze investițiile de capital în industria nucleară și a realizării instalațiilor necesare acestei industrii;

- să creeze o piață comună care să garanteze libera circulație a materialelor, echipamentelor și a capitalului necesar acestor investiții;

- să garanteze utilizarea pașnică a materialelor nucleare².

EURATOM are drept de opțiune asupra mineralelor, a materiilor brute și a materialelor fuzionabile speciale produse pe teritoriul statelor membre, de asemenea exercită un control de securitate asupra destinației finale pentru ca acestea să nu fie folosite în domeniul militar. Tratatul CEEA pune un accent puternic pe cercetarea nucleară comună a statelor membre.

Tratatul Comunității Europene a Energiei Atomice este văzut de unii autori precum Henry Schermers ca fiind o mare dezamăgire deoarece obiectivele sale inițiale în cel mai bun caz au fost realizate parțial, iar în cel mai rău caz au fost ignorate total³.

Tratatul Euratom este limitat doar la un anumit domeniu și la anumite aspecte ale ciclului combustibilului nuclear. Instituțiile CEEA au în special sarcini de promovare, de facilitare și de supraveghere a dezvoltării industriei nucleare.

Comunitatea nu deține decât foarte rar competență exclusivă în îndeplinirea sarcinilor care i-au fost alocate. În plus statele membre au ezitat să își cedeze suveranitatea în ceea ce privește problemele nucleare, astfel că în practică puterile Comunității sunt cu mult reduse⁴.

Dacă în cazul unui accident se va pune problema unei răspunderi a Comunității, aceasta va trebui să fie împărțită și cu statul membru chiar dacă în Tratatul Euratom nu se face referire la răspunderea comună⁵.

Prin Tratatul de la Maastricht și prin cel de la Lisabona au fost modificate tratatele constitutive ale Comunităților Europene printre care și Tratatul CEEA.

2. Siguranța nucleară

Tratatele constitutive au oferit cadrul legal pe baza căruia urmau să fie elaborate acte comunitare care să reglementeze probleme specifice, aceste acte au avut ca inspirație reglementări internaționale precum cele adoptate de Agenția Internațională a Energiei Atomice (IAEA).

Avantajul pe care îl oferă energia nucleară este acela că nu generează emisii de dioxid de carbon și astfel nu contribuie la creșterea efectului de seră și la încălzirea globală, de aceea a ajuns să joace un rol important în mix-ul energetic ales de statele Uniunii Europene.

Încă de la început s-a pus problema siguranței deoarece în domeniul nuclear o mică greșeală poate costa sănătatea sau viața a sute sau mii de oameni.

² Zorgbibe Charles, *Construcția europeană. Trecut, present, viitor*, Traducerea Speranța Dumitru, Ed. Trei, București 1998, p.40.

³ Schermers Henry G., Heukels Ton, Mead Philip, „*Non-Contractual Liability of the European Communities*”, Kluwer Law International 1988, p.53.

⁴ Ibidem, p.54.

⁵ Idem.

Rezoluția Consiliului din 22 iulie 1975 cu privire la problemele tehnologice ale siguranței nucleare cere armonizarea abordărilor statelor membre ale Comunităților Europene în ceea ce privește siguranța nucleară pentru protejarea atât a sănătății oamenilor cât și a mediului înconjurător.⁶

Pentru că problemele privind siguranța nucleară pot afecta întreaga Comunitate nu doar țările în cauză, instituțiile comunitare încurajează colaborarea între state mai ales în domeniul cercetării, a schimbului de informații și înlesnește cooperarea între instituțiile specializate pentru a stimula dezvoltarea sectorului nuclear care joacă un rol important în furnizarea de electricitate.

Se cere statelor membre informarea Comisiei în cazul în care acestea adoptă legi care privesc siguranța instalațiilor nucleare pentru a avea loc consultări la nivel comunitar.⁷

Membrii Comunităților sunt sfătuiți să adopte poziții comune în cadrul organizațiilor internaționale atunci când se pune problema armonizării criteriilor care stau la baza siguranței nucleare.

Comisiei i se cere întocmirea unor rapoarte anuale care să arate ce progrese au fost făcute în acest domeniu, iar statele membre și Comisia Europeană trebuie să ofere informații cetățenilor despre acțiunile comunitare sau naționale care privesc siguranța nucleară.⁸

După ce în anul 1986 a avut loc accidentul de la Cernobîl, Consiliul a mai adoptat o rezoluție la 18 iunie 1992 care trata aceleași probleme tehnologice ale siguranței nucleare.

Acum se subliniază importanța consultării și coordonării între instituțiile responsabile cu siguranța nucleară în cadrul Comunităților și necesitatea exportului standardelor de siguranță și în afara ariei comunitare mai ales statelor din centrul și estul Europei, precum și fostelor republici ale Uniunii Sovietice.⁹

Se reafirmă necesitatea cercetării și inovației în domeniul siguranței nucleare, dar și în ceea ce privește viitoarele generații de reactoare, dorindu-se împărtășirea cunoștințelor dobândite și cu alte state terțe, chiar colaborarea cu acestea în domeniul nuclear.

Țările membre și Comisia trebuie să își intensifice eforturile în dezvoltarea unor criterii de siguranță nucleară în care să fie încorporate și cunoștințele acumulate în timp, aceste cerințe trebuind să fie respectate în cadrul Comunităților pe lângă cele care deja există la nivel internațional.¹⁰

În 2003 Consiliul a adoptat o directivă care stabilește obligațiile și principiile siguranței instalațiilor nucleare. Aceasta are la bază un document al Agenției Internaționale a Energiei Atomice (IAEA) – Convenția privind Siguranța Nucleară intrată în vigoare în 1996 la care au aderat și statele membre.

⁶ Rezoluția Consiliului din 22 iulie 1975 cu privire la problemele tehnologice ale siguranței nucleare, Jurnalul Oficial Nr. C 185, 14 Aug. 1975, p.1.

⁷ Ibidem, p.2.

⁸ Idem.

⁹ Rezoluția Consiliului din 18 iunie 1992 cu privire la problemele tehnologice ale siguranței nucleare, Jurnalul Oficial Nr. C 172, 8 Iul. 1992, p.2-3.

¹⁰ Ibidem, p.2.

Prevederea comunitară nu se aplică numai la centralele nucleare ci la toate instalațiile nucleare¹¹ chiar și după închiderea acestora.

Conform directivei fiecare stat membru trebuie să aibă un organ regulator care să supravegheze și să reglementeze siguranța instalațiilor nucleare. Acest organ acordă licențe pentru construirea lor, le urmărește activitatea sau hotărăște chiar închiderea instalațiilor nucleare, de aceea trebuie să fie complet independent pentru a nu fi influențat.¹²

Țările membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că responsabilitatea privind siguranța nucleară o are cel care deține licența emisă de organul regulator, numai acesta și organul regulator pot implementa măsuri de siguranță și control.

Fiecare stat membru trebuie să adopte acte normative care să reglementeze siguranța nucleară, de la acordarea licențelor de funcționare, interzicerea funcționării fără licență, suspendarea sau retragerea licenței, până la inspecții pentru verificarea aplicării principiilor stabilite de organul regulator.¹³

Statele comunitare trebuie să urmeze următorii pași:

- să ia toate măsurile pentru împiedicarea accidentelor radiologice;
- să prevină accidentele radiologice, iar dacă acestea survin să le micșoreze efectele;
- să asigure un management pe termen lung al tuturor materialelor radioactive;
- să asigure informarea și chiar consultarea cu populația care trăiește în zona instalațiilor nucleare.¹⁴

Este necesar ca țara respectivă să le ceară posesorilor de licență să respecte în activitatea lor toate prevederile naționale, comunitare și internaționale, precum și măsurile luate de organul regulator, de asemenea aceștia trebuie să implementeze programe de asigurare a calității pentru instalațiile lor.

Statele membre trebuie să se asigure că au posibilitățile financiare și expertii necesari unei bune funcționări atât a instalațiilor nucleare cât și a organului regulator.

Este imperativ să existe planuri de urgență în cazul producerii unor accidente, care să fie aprobate de organul regulator și testate în mod regulat. De asemenea posesorii de licență vor informa organul regulator în cazul în care a avut loc un accident și vor arăta măsurile pe care le-au luat pentru îndepărtarea efectelor acestuia.

Se va înființa un Comitet al Autorităților Regulatorie care va fi compus din reprezentanții organelor regulatorie din fiecare stat membru.

Comitetul va încuraja schimbul de experiență pentru armonizarea abordărilor privind siguranța nucleară, va sfătui Comisia în problemele din acest

¹¹ **Instalațiile nucleare** cuprind clădirile, pământul aferent acestora și echipamentele unde sunt produse, procesate, folosite, depozitate sau eliminate materiale radioactive.

¹² Propunerea modificată a Directivei Consiliului (Euratom) de stabilire a obligațiilor de bază și a principiilor generale privind siguranța instalațiilor nucleare, COM/2004/0526 final - CNS 2003/0021, p.9.

¹³ Ibidem, p.10.

¹⁴ Idem.

domeniu, va defini modul în care sunt elaborate rapoartele naționale pentru a putea exista o coerență cu cele ce vor trebui predate conform Convenției privind Siguranța Nucleară, și nu în ultimul rând va evalua rapoartele naționale și va face recomandări la sugestia Comisiei.¹⁵

Statele membre vor trebui să raporteze Comisiei cu privire la măsurile pe care le-au luat în domeniul siguranței nucleare și actele normative adoptate în acest sens, iar Comisia va raporta Parlamentului și Consiliului în legătură cu progresele înregistrate în acest domeniu.

În anul 2008 a luat naștere Directiva Consiliului care pune bazele unui cadru comunitar pentru siguranță nucleară. Ea a fost elaborată după ce au avut loc consultări cu organizații internaționale precum IAEA și cu diferite grupuri de experți în problemele siguranței nucleare.

În această directivă se atrage atenția că există principiul responsabilității naționale pentru siguranța instalațiilor nucleare, pe lângă cel pe care îl are posesorul de licență plasat sub controlul organului regulator.¹⁶

Se încearcă îmbunătățirea siguranței nucleare în cadrul Comunității și mărirea rolului organelor reglatoare naționale.

Măsurile de siguranță și control care vor fi implementate într-o instalație nucleară vor fi decise doar de organul regulator și vor fi aplicate de posesorul de licență, acesta din urmă va fi responsabil pentru siguranța instalațiilor nucleare pe întreaga lor viață iar această responsabilitate nu poate fi delegată.¹⁷

Organului regulator trebuie să-i fie furnizate autoritatea, competența și resursele umane și financiare necesare pentru îndeplinirea responsabilităților cu care a fost însărcinat.

Pe lângă supravegherea, monitorizarea și reglementarea siguranței instalațiilor nucleare îi mai revine și implementarea cerințelor și regulilor de siguranță. Tot el trebuie să se asigure că posesorul de licență are la dispoziție personal suficient și competent.

La fiecare zece ani organul regulator și sistemul național regulator trebuie să se supună unei evaluări făcute de organisme internaționale. Această evaluare având menirea să îmbunătățească infrastructura folosită de organul regulator.¹⁸

Statele membre trebuie să respecte principiile din Convenția privind Siguranța Nucleară cum ar fi protejarea împotriva accidentelor radiologice, prevenirea accidentelor și măsurile ce trebuiesc luate pentru diminuarea efectelor produse de acestea, managementul îmbătrânirii instalațiilor nucleare, managementul pe termen lung al materialelor radioactive și informarea populației și a autorităților statelor învecinate.¹⁹

În ceea ce privește siguranța noilor reactoare nucleare țările membre vor trebui să dezvolte măsuri de siguranță suplimentare la nivelul celor dezvoltate de Asociația Regulatorilor Nucleari din Europa de Vest (WENRA) în colaborare cu

¹⁵ Ibidem, p.12-13.

¹⁶ Propunerea pentru Directiva Consiliului care pune bazele unui cadru comunitar pentru siguranță nucleară, COM/2008/0790 final - CNS 2008/0231, p. 13.

¹⁷ Ibidem, p.15.

¹⁸ Ibidem, p.16.

¹⁹ Idem.

Grupul European la Nivel Înalt care se ocupă cu Siguranța Nucleară și Managementul Deșeurilor (HLG).

WENRA este format din șefii și personalul superior al autorităților nucleare reglatoare din 17 țări europene și are ca scop armonizarea abordărilor statelor membre privind siguranța nucleară.

HLG a fost înființat în 2007 când a fost adoptat Programul Explicativ Nuclear și are un rol important în asistarea instituțiilor comunitare în dezvoltarea unor reguli suplimentare în domeniul siguranței instalațiilor nucleare și managementului deșeurilor radioactive.²⁰

Acest grup cuprinde șefii autorităților naționale reglatoare sau a celor care se ocupă cu siguranța nucleară în statele membre.

Posesorii de licențe sunt cei care își proiectează, construiesc, conduc și închid instalațiile nucleare. Tot ei trebuie să stabilească și să implementeze sisteme de management care vor fi verificate de organul regulator și să aloce resurse financiare și umane pentru îndeplinirea obligațiilor²¹.

Organul regulator controlează instalațiile nucleare și dacă este necesar le suspendă sau le retrage licența de funcționare dacă au fost încălcate regulile de siguranță.

Pentru a se asigura că instalațiile nucleare ale statelor ce doreau să adere la spațiul comunitar întrunesc standarde specifice de siguranță, Uniunea Europeană le-a impus acestora îmbunătățirea instalațiilor sau în unele cazuri chiar închiderea lor. Însă îngrijorător este faptul că statele care erau deja membre nu trebuiau să dovedească în niciun fel siguranța instalațiilor lor nucleare²².

Au existat voci care susțineau că impunerea unor standarde de siguranță nucleară la nivel comunitar va duce la un conflict între responsabilitatea statelor membre de a asigura siguranța instalațiilor nucleare și competența Comisiei Europene de a aplica legislația conform Tratatului CEEA²³.

La nivelul statelor au existat temeri cu privire la imixtiunea Comisiei în legislația națională, temeri care au fost spulberate numai după ce a fost accentuat în legislația comunitară faptul că responsabilitatea în ceea ce privește siguranța nucleară îi revine statului membru²⁴.

Uniunea Europeană a reglementat siguranța nucleară din două motive pentru a preveni producerea accidentelor nucleare și pentru a impulsiona statele să adopte acest tip de energie.

Majoritatea statelor se tem să adopte energia nucleară în mix-ul lor energetic tocmai pentru că le este frică de nerespectarea regulilor de siguranță, lucru care ar putea duce foarte ușor la accidente catastrofale.

²⁰ Ibidem, p.6-7.

²¹ Ibidem, p.16.

²² Managing Nuclear Safety and Waste: The Role of the EU; 37th Report of Session 2005-06, Great Britain: Parliament: House of Lords: European Union Committee, The Stationery Office, 06.07.2006, p.9.

²³ Konstadinides Theodore „*Division of Powers in European Union Law: The Delimitation of Internal Competence Between the EU and the Member States*”, Kluwer Law International 2009, p.19.

²⁴ Idem.

De asemenea în multe state europene există o puternică opoziție populară față de energia nucleară. Presiunea populației dar și a partidelor ecologiste a dus uneori chiar la închiderea centralelor nucleare.

3. Informarea în caz de urgență radiologică

Decizia Consiliului din 14 decembrie 1987 tratează schimbul de informații la nivel comunitar în cazul unei urgențe radiologice, subiect care este reglementat și printr-un act al IAEA – Convenția asupra notificării timpurii în cazul unui accident nuclear.

Statele membre sunt sfătuite să informeze alte state vecine și Comisia în cazul în care are loc pe teritoriul lor un accident radiologic sau dacă detectează nivele anormale de radioactivitate. În acest scop țările trebuie să aibă centre care să se ocupe cu monitorizarea nivelului de radioactivitate din aer, apă și sol.²⁵

În cazul în care are loc un accident în orice fel de instalație nucleară care poate amenința sănătatea populației, statul respectiv trebuie să ofere informații Comisiei și celorlalte state pentru a minimaliza consecințele și trebuie să le înștiințeze în legătură cu măsurile pe care le va lua în acest sens.

Informațiile furnizate trebuie să conțină anumite precizări fără a pune în pericol securitatea națională:

- natura, momentul, locul evenimentului precum și activitatea care l-a generat;
- cauza și previziunile evoluției;
- caracteristicile substanței radioactive implicate;
- condițiile meteorologice și hidrologice care influențează dispersia scurgerilor radioactive;
- rezultatele monitorizării mediului și măsurătorile făcute hranei și apei potabile;
- măsurile de protecție luate sau planificate și informarea populației;
- comportamentul estimat al scurgerilor radioactive.²⁶

Țara membră pe teritoriul căreia a avut loc accidentul trebuie să continue să informeze Comisia la diferite intervale de evoluția situației. De asemenea celelalte state vor transmite instituției comunitare măsurile pe care le-au luat și nivelul de radioactivitate care reiese din măsurătorile efectuate.

Comisia va înștiința statele membre de situația care a survenit și va fi pusă în legătură cu autoritățile competente din fiecare stat. Informațiile primite vor fi folosite fără restricții excepție făcând numai datele secrete pe care țara respectivă nu vrea să le facă publice.²⁷

La 27 noiembrie 1989 a fost adoptată Directiva Consiliului privind informarea publicului despre măsurile de protecție a sănătății care vor fi aplicate și pașii care vor fi urmați în cazul unei urgențe radiologice.

²⁵ Decizia Consiliului din 14 decembrie 1987 privind normele comunitare pentru schimbul rapid de informații în caz de urgență radiologică, Jurnalul Oficial Nr. L 371 , 30 Dec. 1987, p.76.

²⁶ Ibidem, p.77.

²⁷ Ibidem, p.77-78.

Populația unui stat pe teritoriul căruia are loc un accident nuclear trebuie informată și încurajată să ia măsuri care vor crește eficacitatea măsurilor luate de autoritățile competente. Este foarte importantă informarea persoanelor care vor fi cel mai probabil afectate de astfel de urgențe radiologice.²⁸

Statele membre trebuie să aducă la zi informațiile pe care le oferă populației, să le difuzeze la intervale regulate și să se asigure că sunt disponibile permanent. Țara respectivă va aduce la cunoștință cetățenilor producerea evenimentului fără întârziere și măsurile care trebuie luate pentru protejarea sănătății celor afectați.

Persoanele care sunt implicate în activități de ajutorare care au loc în urma producerii unui accident vor fi avertizate cu privire la consecințele pe care le poate avea asupra sănătății lor această intervenție și asupra măsurilor de precauție care trebuie luate.²⁹

Populația trebuie informată asupra radioactivității și a efectelor pe care le are aceasta asupra oamenilor și mediului înconjurător, și despre măsurile ce trebuie luate în cazul în care are loc o urgență radiologică.

Vor fi aduse la cunoștință cetățenilor care au fost afectați în urma unui astfel de accident următoarele lucruri: informații despre tipul de urgență care a avut loc, sfaturi privind protejarea sănătății precum restricții la hrana contaminată, norme de igienă și decontaminare, recomandări de a nu părăsi locuința, distribuirea și folosirea de substanțe protectoare, evacuarea și recomandări privind cooperarea cu autoritățile competente.³⁰

Există critici care susțin că formularea „informarea cetățenilor afectați” folosită în actele comunitare este de fapt un mod de îngrădire a dreptului tuturor cetățenilor comunitari de a fi informați în cazul unui accident.

Astfel în cazul producerii unui accident vor fi informați numai cetățenii care sunt afectați și asta pentru că organul regulator exclude posibilitatea extinderii efectelor negative pe zone întinse. Rezultatul aplicării acestor măsuri fiind îngrădirea circulației informației doar în zona afectată³¹.

În opinia mea este vitală informarea autorităților și a tuturor cetățenilor în cazul în care au loc urgențe radiologice pentru a se lua măsuri de contracarare a efectelor nocive.

De asemenea este imperativă și informarea statelor vecine și a Comisiei Europene pentru că țările din jur pot să fie și ele afectate chiar dacă accidentul nu a avut loc pe teritoriul lor.

Ar trebui să se impună amenzi usturătoare și chiar pedepse penale pentru posesorii de licențe care „omit” să anunțe producerea unui accident deoarece este în joc sănătatea și viața oamenilor.

²⁸ Directiva Consiliului din 27 noiembrie 1989 privind informarea publicului despre măsurile de protejare a sănătății care vor fi aplicate și pașii care vor fi urmați în cazul unei urgențe radiologice, Jurnalul Oficial Nr. L 357, 07 Dec. 1989, p.32-33.

²⁹ Ibidem, p.33.

³⁰ Ibidem, p.34.

³¹ Barker F., „*Management of Radioactive Wastes: Issues for Local Authorities*”, Thomas Telford 1998, p.70.

4. Concluzii

Inițial am considerat energia nucleară ca fiind salvatoarea acestei planete deoarece nu intensifică încălzirea globală. Eram convinsă că respectarea cu strictețe a tuturor regulilor va elimina riscul producerii unor accidente majore.

Însă după accidentul de la Fukushima mi-am schimbat părerea în mod radical deoarece am realizat că există o forță superioară pe care o ignorasem până atunci. Forța naturii care nu poate fi controlată de om poate afecta și cele mai sigure construcții.

Chiar dacă se respectă toate normele de siguranță din domeniul nuclear anumite evenimente precum cutremurele, tsunami-urile și alte calamități nu pot fi controlate sau împiedicate.

Cred că Uniunea Europeană ar trebui să încurajeze statele membre să-și închidă centralele nucleare și în locul acestora să adopte energia solară și pe cea eoliană. Ideal ar fi ca și energia provenită din combustibilii fosili să fie înlocuită cu energie regenerabilă.

BIBLIOGRAFIE

1. Barker, F., (1998), „*Management of Radioactive Wastes: Issues for Local Authorities*”, Thomas Telford.
2. Dumitrescu, Cristian, Sorin, Stoica, Marcela, Monica, (2006), „*Sistemul Organizațiilor Internaționale Guvernamentale și al Organizațiilor Internaționale Nonguvernamentale*”, București, Ed. Universul Juridic.
3. Dumitrescu, Cristian, Dumitrescu, Corina, (2002), „*Distanțele care apropie – Integrarea României în U.E.*”, București, Ed. Scripta.
4. Konstadinides, Theodore (2009) „*Division of Powers in European Union Law: The Delimitation of Internal Competence Between the EU and the Member States*”, Kluwer Law International.
5. Schermers Henry G., Heukels Ton, Mead Philip, (1988) „*Non-Contractual Liability of the European Communities*”, Kluwer Law International.
6. Zorgbibe, Charles, (1998), „*Construcția europeană. Trecut, prezent, viitor*”, Traducerea Speranța Dumitru, București, Ed. Trei.
7. Rezoluția Consiliului din 22 iulie 1975 cu privire la problemele tehnologice ale siguranței nucleare, Jurnalul Oficial Nr. C 185, 14 Aug. 1975.
8. Rezoluția Consiliului din 18 iunie 1992 cu privire la problemele tehnologice ale siguranței nucleare, Jurnalul Oficial Nr. C 172, 8 Iul. 1992.
9. Propunerea modificată a Directivei Consiliului (Euratom) de stabilire a obligațiilor de bază și a principiilor generale privind siguranța instalațiilor nucleare, COM/2004/0526 final - CNS 2003/0021.
10. Propunerea pentru Directiva Consiliului care pune bazele unui cadru comunitar pentru siguranță nucleară, COM/2008/0790 final - CNS 2008/0231.
11. Managing Nuclear Safety and Waste: The Role of the EU; 37th Report of Session 2005-06, Great Britain: Parliament: House of Lords: European Union Committee, The Stationery Office, 06.07.2006.

12. Decizia Consiliului din 14 decembrie 1987 privind normele comunitare pentru schimbul rapid de informații în caz de urgență radiologică, Jurnalul Oficial Nr. L 371, 30 Dec. 1987.

13. Directiva Consiliului din 27 noiembrie 1989 privind informarea publicului despre măsurile de protejare a sănătății care vor fi aplicate și pașii care vor fi urmați în cazul unei urgențe radiologice, Jurnalul Oficial Nr. L 357, 07 Dec. 1989.